

ԸՆԿԵՐ ԲԵՆՕ ԹՈՆԴԵԱՆԻ ԽՕՍԻՔ

ՆԱԿԱՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԿԱՆՁՆՈՒՄԻ ԱՌԱՅԻՆ շՐՅԱՆԻՆ, ԿԱՅ ԺԱՐՎՈՐԳՐ ԻՐԻՆԱՆԻՄՈՎ ԻՆՏԵՆԶՈՎ ԱԽՈՍԱԿԱՆ ԿԱՌՈՅԳՆԵՐՈՒ ԿԱՅԱՑՎԱՆ ԳՈՐԾՐԱՅԻՆՈՎ, ՈՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ԱՐԳՈՒՆԻ ԹԱՓԵՑ ԵՐԻ ՄԱԿԻ ՇԿԻՄԻ ՂԻՄՆԱԿ ԵՒ ԿԱՅՐԵՆԻ ՂԵՄԱՍԿԱՆԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ԿԱԿՈՒՄԻ ԲԱՐՃՐԱԳՈՒ ԻՐ ԱՅԱՅՈՒԵՂԻ ԵՆԱԳՈՅՆԻՐ, ԱՆԿԵՂԾ ԳՆԾՈՒԹԵԱՆԻ ՂԻՄԱՆՈՐԵՑ ՍԻՒՍԿՄԱՆ ԱՅԳԵՂՈՂ ԱԽՈՍԱԿԱՆ ԱՊՈՒՍԱԿԱՆԱՏՈՒՆԵՐՐ ԵՒ ՂԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԼԵՐԿԱՅԾԻԳՈՒՄԻ ԳՐԻՆԵՐՐ:

Ժողովուրդի այս իրաւանքն ու կարգաւարտութիւնը դժբախտաբար անխառն չմնաց, որովհետեւ կայ ժողովուրդը կը սպասէր եւ տակաւին կը սպասէ, որ հակառակ պատերազմական կացութեան՝ Հայաստանը դուրս տնտեսական վերականգնումի ուղիղ նամբուն վրայ, կայրենի իշխանութիւնները՝ Բաղաւաղական - Ղիւանագիտական իրենց բոլոր կարելիութիւններով նեցուկ կանգնին Արցախի ազատագրական պայքարին եւ ընդհանրապէս Հայ Դատի պահանջատիրութեան: Կայսրիւնը կը սպասէր նաեւ որ Հայաստանի պետութիւնը դառնայ «Անճեպն Հայոց Կառավարութիւն», համազգային խոչալներու շուրջ համախոսք տարած կայսրիւնը՝ կայրենաբնակ եւ սփիւռեանայ:

Ինչ պատահեցաւ սակայն, որ ժողովուրդի ակնկալութիւնները եւ կայրենի իշխանութեանց Բաղաւաղական ու գործունէութիւնը սկսան ընթանալ հակասեանայ ուղղութիւններով: Ինչպէ՞ս կարելի չեղաւ «Մէկ ազգ, մէկ կայրենիք» երաշայի տարածին իրագործման առողջ ուղին գտնել միասնաբար: Անկարելի կամ դժուար էր արդեօք կայ ազգային խոչալներուն շուրջ համահայկական հասկացողութեան յանգիլ եւ ըստ այնմ գործել՝ ի հարկին դերերու բաժանումով:

Միասնականութեան այս մթնոլորտը ցարդ կարելի չեղաւ ստեղծել հիմնական մէկ պատեանով, որով կը բխին մնացեալ բարդ տարակարծութիւնները: Հայաստանի նոր իշխանութիւնները, իշխանութեան հասնելէ անմիջապէս ետք, սկսան գարգացնել այն տրամաբանութիւնը, որ կայրենաբնակ ժողովուրդի նակատագրին տնօրինումը, արտաէին Բաղաւաղական ուղղութեան նշումը եւ տնտեսական - ընկերային բարեկարգութեանց փնտախառնումը մեծաշնորհն են միայն ազգընտիր իշխանութեանց, ուստի, այս տրամաբանութեան հետեւութեանք, կայրենի ընդդիմադիր ուժերը կամ ժողովուրդը եւ մասնաւոր «սփիւռեան կուսակցութիւն»ները իրատուն չունին պետական այս գործերուն միջամտի գտնուար:

Առաջին ակնարկով տրամաբանական այս վարկածը ըստ էութեան ճիշդ է՝ երկար տարիներու փորձ ու անցող ժողովրդավար եւ տնտեսապէս ապահով պետութեանց համար, որով ազգային - ազատագրական պայքարի հարց չունին որով Սահմանադրութեան հիման վրայ արդէն հասած են ժողովրդավարութեան ընդունելի մակարդակի, որոնց երկիրը նզնաժամային կացութեան մէջ չէ: Վարկած մը, որ արդարօրէն ընդունելի պիտի ըլլար եթէ հնչէր օրինակ Զօհրաբիոյ կամ Շուէտի իշխանաւորներու բերնին մէջ:

Բայց, վայրկեան մը հարց տանք մեծ մեզի, որ վերայիշեալ ստորագրողներէն ո՞ր մէկը կը յարմարի Հայաստանի ներկայ կացութեան:

Ա.- Հայաստանի տնտեսական վիճակը՝ շուկայական դրութեան, սեփականաշնորհման եւ պետական պրակտիկ արագ կամ անձրագիր որդեգրումին պատեանով գահավէժ ընթացքի մէջ է ժողովուրդը գրեթէ հասած է սոցիալական տեսիլ եւ արտագաղթի ալիքը՝ փտանգաւար սահմաններու, պետութեան տնտեսական Բաղաւաղանութեան եւ հոշակաւոր մափիայի տանձարձակ գործունէութեան եւ պետական կառոյցներու հետ անոր սերտանման հետեւանումով:

Բ.- Հակառակ կայրենաբնակ թէ նախկին սփիւռեանայ նորերուկ «տեսարան»ներու եւ «Բաղաւաղեան»ներու մշակած տեսութիւններուն եւ պնդումին՝ փանքուրքիզմը այսօր եւս կը ապառնայ Հայաստանի եւ Արցախի գոյութեան:

Գ.- Թէեւ Արեւմտեան որոշ շրջանակներ ժողովրդավարութեան վկայականներ կը բաշխեն Հայաստանի ներկայ իշխանութեանց, բայց կայրենի Բաղաւաղական կեանքին էջ թէ շատ ծանօթ կայուն կամ օտարին համար գաղտնիք չէ որ մամուլի եւ խօսքի ազատութեան մշտնջին տակ՝ իշխանութիւնները ինչպէ՞ս կը վերաբերին ընդդիմադրութեան հետ (1992 յունիս 29ի կամ 1993 յունիսի օրինակով): Գաղտնիք չէ նաեւ, որ Գերագոյն խորհուրդի որոշումները ի նչ ձեւով մեծամասնութիւն կը ստանան եւ ներքին ապահովութեան ուժերն ու մափիան գարտաւոր ի նչ ձեւերով կ'ազդեն երկրի տնտեսական ու Բաղաւաղական կեանքին վրայ:

Դ.- Հայաստանի Բաղաւաղական կեանքը ցարդ կը դեկավարութի կործանողային Սահմանադրութեան հիմունքներով կամ Գերագոյն խորհուրդին կողմէ Բաղաւաղեան նոր օրէնքներով կայրենի ժողովուրդը տակաւին առիթը չէ ունեցած Սահմանադիր ժողովի նամբով որդեգրելու իր Սահմանադրութիւնը, որուն հիմնքուն վրայ պիտի կառուցուի նոր Հանրապետութիւն:

